دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهر
فصلنامه‌ی علمی- پژوهشی فضای جغرافیایی

سال دوازدهم، شماره‌ی 38
تابستان 1391، صفحات 237-
215

حسن کامران[1]
حسن حسینی‌امینی[2]

کاربرد پدافند غیرعامل در برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای
مطالعه موردی: شهریار

تاریخ دریافت مقاله: 1390/02/14 تاریخ پذیرش مقاله: 1390/06/24

چکیده

بحث پدافند غیرعامل مخصوصاً کاربرد آن در برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای تاریخچه‌ای طولانی دارد. صحت این ادعا را می‌توان در جنگ‌های صدر اسلام (سلمان فارسی) و تدابیر دفاعی همچون حفر خندق، ساخت برج و بارو و ایران باستان (تدابیر کوروش) در ساخت: کهندژ، شارستان، رباط، دیوار و... جستجو نمود، اما با توجه به پیشرفت تکنولوژی و تغییر در ماهیت تسلیحات؛ بکارگیری پدافند غیر عامل نوین در کاهش تلفات و خسارات جنگ‌ها بیش از پیش احساس می‌گردد.

با توجه به اهداف ایدئولوژیک ایران مثل: مردم سالاری دینی، اقتدارگرایی، عزت‌طلبی، ضد هژمونی، حفظ تمامیت ارضی، استقلال سیاسی، الگوی پیشرفت بومی و... و همچنین به دلیل قرارگیری در خاورمیانه و موقعیت‌های منحصر به فرد ژئوپولیتیک، ژئواستراتژیک، ژئواکونومیک، ژئوکالچر، ژئوراهبردی، ژئوایدئولوژیک، هیدروپلیتیک و تجربه هزار سال پیش قراولی تمدنی دنیا؛ این کشور مورد تهدید، طمع و ترس هژمونی جهانی به سرکردگی امریکا می‌باشد.

1- دانشیار دانشگاه تهران.
2- کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه ریزی شهری. E-mail:Amini13888@yahoo. com

[Downloaded from geographical-space.iau-ahar.ac.ir on 2026-10-31]

این پژوهش از نوع کاربردی می‌باشد و متغیرهای مورد بررسی در آن شامل شناسایی مکان‌های حیاتی، حساس و مهم شهریار، به منظور کاهش خسارت‌های ناشی از حملات دشمن و بالابردن قدرت دفاعی و آستانه مقاومت شهر می‌باشد. روش جمع آوری اطلاعات عمدتاً کتابخانه‌ای بوده و با توجه به نوع تحقیق از مطالعات میدانی (مصاحبه) نیز استفاده شده است. در این مقاله از روش ماتریسی برای بررسی انطباق نظام شهری شهریار با اصول پدافند غیر عامل استفاده شده است که به شناسایی شهرک اداری شهریار و تبعات تمرکز بیش از 40 مرکز در این شهرک پرداخته شده؛ بدین طریق می‌توان قبل از وقوع جنگ برای کاهش خسارات جانی و مالی نقاط استراتژیک شهر، جایی که ادامه حیات شهر و مقاومت آن وابسته به این مراکز است اقدام نمود.

نتایج تحقیق بیانگر عدم رعایت اصول پدافند غیر عامل در شهرک اداری شهریار می‌باشد.

کلید واژه‌ها: پدافند غیر عامل، جنگ، شهرک اداری، شهریار، برنامه ریزی شهری.

[Downloaded from geographical-space.iau-ahar.ac.ir on 2026-10-31]